

GODIŠNJI VEBINAR 2021

IFRS 9 – FINANSIJSKI INSTRUMENTI - OBEZVREĐENJE FINANSIJSKIH SREDSTAVA

Jelena Obradović

25.11.2021.

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredenje finansijskih sredstava

IAS 39 – model nastalog gubitka

IFRS 9 – model očekivanih kreditnih gubitaka (ECL)

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredjenje finansijskih sredstava

U delokrugu:

Dužnički instrumenti	Vlasnički instrumenti
po amortizovanoj vrednosti ✓	
po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI) ✓	po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI) ✗
po fer vrednosti kroz Bilans uspeha (FVPL) ✗	po fer vrednosti kroz Bilans uspeha (FVPL) ✗

Sredstva koja nisu u delokrugu IFRS 9, a na koje se primenjuju ove odredbe:

Sredstva koja nisu u delokrugu IFRS 9:

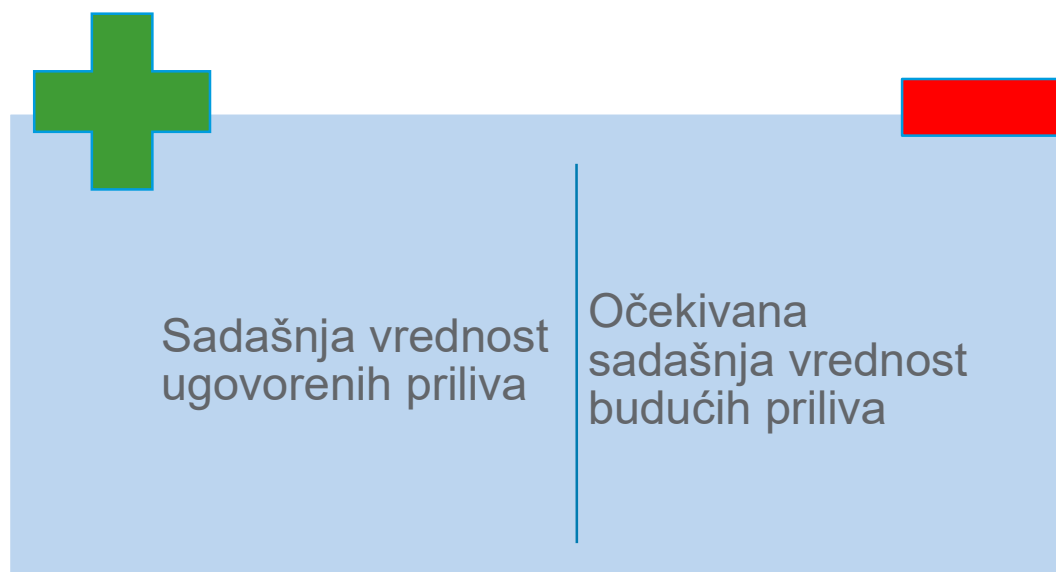
ugovorna sredstva obračunata u skladu sa IFRS 15 ✓
potraživanja po osnovu lizinga obračunata u skladu sa IFRS 16 (prethodno IAS 17) ✓

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredenje finansijskih sredstava

Očekivani kreditni gubitak (engl. Expected Credit Loss - ECL)

Kreditni gubitak predstavlja razliku između sadašnje vrednosti svih ugovorenih priliva gotovine i sadašnje vrednosti budućih priliva gotovine koje entitet očekuje da će dobiti.

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredjenje finansijskih sredstava

Entitet treba da odmerava očekivane gubitke od finansijskih sredstava na način koji odražava:

- (a) nepristrasan i iznos ponderisan verovatnoćom koji se utvrđuje vrednovanjem niza mogućih ishoda;
- (b) vremensku vrednost novca; i
- (c) razumne i potkrepive informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora na datum izveštavanja o prethodnim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredenje finansijskih sredstava

Prilikom inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva - priznaje se **12-mesečni očekivani kreditni gubitak** (deo ukupnih očekivanih kreditnih gubitaka koji predstavlja očekivane kreditne gubitke kao rezultat događaja koji uzrokuju neplaćanje finansijskog instrumenta koji su mogući u roku od 12 meseci nakon izveštajnog perioda)

Kod značajnog povećanja kreditnog rizika – priznaju se **ukupni očekivani kreditni gubici** (gubici nastali kao rezultat svih događaja koji uzrokuju neplaćanje tokom veka trajanja finansijskog sredstva)

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredenje finansijskih sredstava

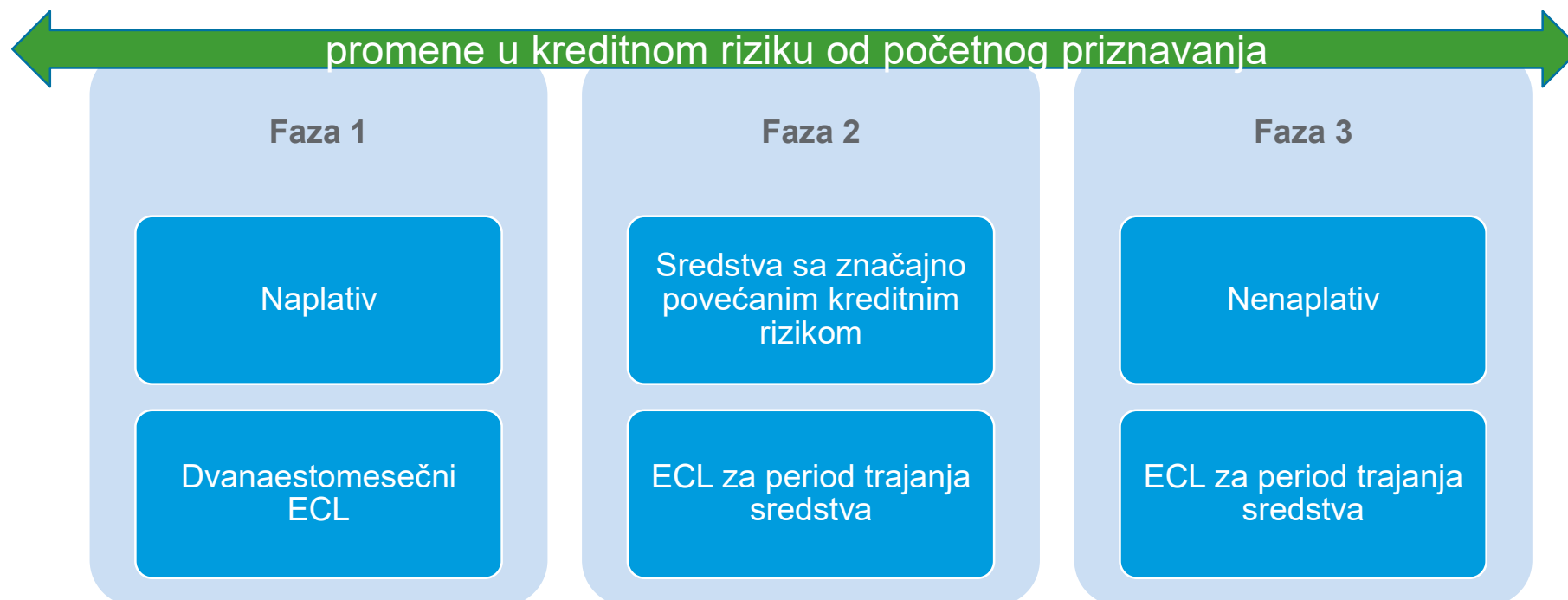
IFRS 9 – definiše tri moguća pristupa u okviru modela očekivanih gubitaka:

1. Opšti pristup (poznat kao pristup 3 faze);
2. Pojednostavljeni pristup;
3. Pristup za kupljena ili stvorena kreditno obezvređena sredstva.

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredjenje finansijskih sredstava

Opšti pristup

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredenje finansijskih sredstava

Opšti pristup

Formula za izračunavanje očekivanog kreditnog gubitka:

$$ECL = LGD \times EAD \times PD$$

ELC – očekivani kreditni gubici

LGD – gubitak u slučaju neispunjenja obaveze

EAD – izloženosti u slučaju neispunjenja obaveze

PD – verovatnoća neispunjenja obaveze

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredjenje finansijskih sredstava

Opšti pristup

Transfer iz faze 1 u fazu 2:

Zasnovan je na promeni rizika nastanka default-a

Standard daje **oborivu** pretpostavku da je do default-a došlo onda kada naplata kasni ne više od 90 dana

Faktori koji ukazuju na povećanje rizika:

- Promene uslova ukoliko bi sredstvo bilo ponovo ugovoreno
- Promene u uslovima poslovanja, finansijskim ili ekonomskim pokazateljima koji dovode do promene u mogućnosti dužnika da plati
- Značajne promene u poslovnim rezultatima
- Značajne promene u vrednosti kolaterala
- Drugi...

Standard takođe daje **oborivu** pretpostavku da je sredstvo u fazi 2 ako se kasni sa naplatom više od 30 dana

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredenje finansijskih sredstava

Opšti pristup

Transfer iz faze 2 u fazu 3:

Sredstvo se nalazi u fazi 3 isto kao i kada bismo razmatrali umanjenje vrednosti sa stanovišta IAS 39

Faktori:

- Značajne finansijske poteškoće dužnika
- Kršenje ugovornih odredbi
- Verovatno otvaranje stečaja / reorganizacije
- Drugi

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredenje finansijskih sredstava

Opšti pristup

Primena opšteg pristupa (3 faze) - ukoliko se ne primenjuje pojednostavljeni pristup i nije reč o kupljenim ili stvorenim kreditno-obezvređenim finansijskim sredstvima

Na primer:

Sredstvo

Dati krediti i pozajmice

Potraživanja stečena cesijom ili faktoringom (osim ako nisu odmah kreditno-obezvređena)

Dužničke HoV (obveznice, trezorski zapisi...) - u slučaju da se ne vode po fer vrednosti kroz bilans uspeha

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredenje finansijskih sredstava

Pojednostavljeni pristup

12m ECL = 12mPD x LGD (očekivani gubitak od tog događaja)

Sredstvo	Primena pojednostavljenog modela
Potraživanja od kupaca	Obavezna primena!
Ugovorna sredstva (IFRS 15) bez značajne komponente finansiranja, ili sa značajnom komponentom finansiranja ali ako se ona ne evidentira usled roka do 12 meseci	
Ugovorna sredstva (IFRS 15) sa značajnom komponentom finansiranja	Moguća primena ukoliko se definiše u računovodstvenim politikama zasebno za svaku od ovih opcija
Potraživanja po osnovu klasičnog zakupa/operativnog lizinga u skladu sa MSFI 16 (ranije IAS 17)	
Potraživanja po osnovu finansijskog lizinga u skladu sa MSFI 16 (ranije IAS 17)	

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredenje finansijskih sredstava

Pojednostavljeni pristup

Praktična olakšica:

može se primeniti pristup matrice rezervisanja

Primer:

Društvo XYZ se bavi prodajom različitih vrsta motora pravnim licima. Politika društva je da se plaćanje vrši odmah po isporuci, što je i naznačeno na fakturama. Međutim, kupci obično kasne sa plaćanjem, pa Društvo XYZ ima da datum izveštavanja značajan iznos dospelih potraživanja.

Društvo XYZ je definisalo da će za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka koristiti informacije o prodaji i naplati potraživanja od kupaca iz januara tekuće godine.

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredjenje finansijskih sredstava

Pojednostavljeni pristup

Praćenje prodaje i naplate u januaru:

Plaćanja	Iznos	Saldo potraživanja	Starosna struktura	Procenat
prodaja izvršena u januaru		1.000.000,00	nedospelo	3,00%
naplaćeno odmah po fakurisanju	600.000,00	400.000,00	dospelo od 1 do 30 dana	7,50%
naplaćeno od 1 do 30 dana	200.000,00	200.000,00	dospelo od 31 do 60 dana	15,00%
naplaćeno od 31 do 60 dana	100.000,00	100.000,00	dospelo od 61 do 90 dana	30,00%
naplaćeno od 61 do 90 dana	70.000,00	30.000,00	preko 91 dana	100,00%
...				

Saldo potraživanja na dan izveštavanja i očekivani kreditni gubici:

Iznos	Starosna struktura	Procenat	Očekivani kreditni gubici
500.000,00	nedospelo	3,00%	15.000,00
600.000,00	dospelo od 1 do 30 dana	7,50%	45.000,00
5.000,00	dospelo od 31 do 60 dana	15,00%	750,00
350.000,00	dospelo od 61 do 90 dana	30,00%	105.000,00
200.000,00	preko 91 dana	100,00%	200.000,00
		Ukupno:	365.750,00

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredenje finansijskih sredstava

Pojednostavljeni pristup

Pet koraka:

1. Potraživanja se grupišu prema karakteristikama kreditnog rizika
2. Utvrđuju se adekvatne grupe dospelosti kao i koja kategorija će predstavljati default
3. Utvrđuju se stope istorijskih gubitaka
4. Utvrde se eventualni korektivni faktori i stope očekivanih kreditnih gubitaka
5. Obračunaju se očekivani kreditni gubici

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obezvredenje finansijskih sredstava

Nezavisno od pristupa koji se primenjuje ispravka vrednosti može da se utvrđuje na nivou:

1. Pojedinačnog instrumenta
2. Grupe instrumenata sa zajedničkim karakteristikama kreditnog rizika
 - vrste instrumenta
 - ocene kreditnog rizika
 - vrste kolaterala
 - datuma početnog priznavanja
 - preostalog vremena do dospeća
 - industrijske grane
 - geografske lokacije zajmoprimca...

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Direktan otpis

Prema IAS 39 sredstvo se direktno otpisivalo samo kada:

- a) Ugovorna prava na tokove gotovine od finansijskog sredstva prestanu da važe;
- b) Entitet prenese finansijsko sredstvo i taj prenos se kvalifikuje za prestanak priznavanja

IFRS 9 definiše:

Entitet treba direktno da smanji bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva kada entitet nema opravdana očekivanja da će povratiti finansijsko sredstvo u celosti ili njegov deo.

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Neusaglašenost sa Zakonom o porezu na dobit

Izmene u standardima nisu praćene izmenom Zakona o porezu na dobit.

Posledica je neusaglašenost zahteva iz standarda i zakona, što dovodi do toga da se u poreskom bilansu mora izvršiti adekvatna korekcija u skladu sa zahtevima iz zakona.

IFRS 9 – Finansijski instrumenti

Obelodanjivanja

Definisano posebnim standardom

IFRS 7 – Finansijski instrumenti: obelodanjivanja

HVALA NA
PAŽNJI